

kisvárdai lapok

XVI. évfolyam 6. szám – 2014. június 27., péntek

Csipke (Györgyjakab Enikő, Albert Csilla)

A fiú (Varga Balázs)

Tartalom

2. old.: Szakmai beszélgetés
3. old.: Interjú Mezei Kingával
4. old.: *A fiú*, Nagyvárad Szigligeti Színház (kritika)
5. old.: *Csipke*, Kolozsvári Állami Magyar Színház (kritika)
6. old.: *Tapasztalt asszony* (kritika)
7. old.: Forgách András: Fiúblog (2014. június 26.)
8. old.: Nézőtér

Magyar
Színházak
XXVI. kisvárdai
fesztiválja

„A fő célpont maga a fiú, egy szerfüggő fiatal srác, aki feltűnően hadilábon áll a világgal, és boldogtalanságával azonnal lerohanja a nőt, akinek a szobájába a teraszon keresztül lopózik be.”

Mit viszünk magunkkal?

Ahogy közeledünk a fesztivál vége felé, sikerül mélyebbre ásni magában a színházban. A mai szakmai beszélgetés érzékletesen igazolja, hogy a formális keretek között is lehetséges önmagunkból kicsip-penteni gondolatokat és ezeket beengedve a körbe az előadáson újra átfolyt, szigorúan erre figyelve értelmezni. Szűcs Katalin Ágnes tekintete lefedi a termet. Tapasztaltan enged, visszahúz, és újabb utakat mutat, amelyeken továbbindulhatunk. Kocsis Pál ma még beszédesebb, talán lelkesebb is, nem akar helyet engedni a félreértésnek, a legváltozatosabban igyekszik körüljárni mondanivalóját. Faragó Zsuzsa azt mondja, hogy bevállalja a seggfej-szerepet, mégsem indulnak érzékenységi lavinák élesebb kritikai megjegyzései hallatán. Akadnak persze alkotói mentegetőzések és nyilallások, de Szűcs minduntalan visszavezet a beszélgetésbe.

Három előadás szövetét bontottuk le, kötöttük ismét egészszé. A három produkció különböző országokból érkezett, valószínűleg ezért is okoz némi nehézséget a felkért hozzászólók és az alkotói vélemények egymásra simulása, ugyanis nem mindig érzékelhető számunkra, hogyan szólalnak meg az előadások a saját közegükben.

A Komáromi Jókai Színház *Árulás*a több elvarratlan szálát húz maga után, viszont a rendező hiányában az előadás ügyelője, Nagy László ismerteti az előzetes elképzeléseket – ugyanis a rendezői szándék nem követhető pontosan, és az értetlenség oka lehet szakmai kérdés. Nagy László nihilról és szűnni nem akaró magányról szóló beszélgetéseket olvas ki az előadásból. A férfiak nem küzdenek a nőért,

nincs valódi közük egymáshoz, így a tükrök is a magány szimbólumaként indítanak el mozdulatsorokat. Nem indulatok vagy energiák kezeléséről és kontrollálásáról van szó, nem hátradőlős színház ez, hanem a trendeknek ellentmondva azt igényli, hogy a nézőnek is próbálkoznia kelljen, hogy az előadással mehessen. Faragó Zsuzsát kevésbé érdekli a magány, a nihil még úgysem, szerinte a színészek a figyelem, a várakozás, az akarás aktivitásának hiányában játszanak, az udvariassági körön nem lépnek át, az olasz tempót mindvégig lenyomja az angolok rideg eleganciája. Megválaszolatlan kérdés marad, hogy miért érdekelje a nézőt a három szereplő sorsa, és hogy a hiányzó emóciókért mennyiben felelős Pinter szövege, a szokványos viszonyrendszerek vagy a titkokat nem hordozó látványvilág. Arról viszont egyöntetű a vélemény, hogy a három karakter megszületett a kiváló színészi alakításoknak köszönhetően.

A Gyergyószentmiklósi Figura Stúdió Színház *Murlin Murlo*-ja számos fennakadást okozott a magyarországi szakmai nézőknek. Hosszú percekig beszélgettünk a kisrealista díszletről, a történet csehovi jellegéről, a különböző szereplők mélységéről vagy kiaknázatlanságáról, szinte lehetetlennek tűnik elszakadni a beszédes cím és ennek az Olga karakterére vonatkozó jelentések elhanyagolásától, viszont egy adott ponton az alkotók intenzív bekapcsolódásának következtében a beszélgetés elkezd a lényeg körül forogni. Barabás Árpád, az előadás rendezője kiemeli, hogy a Figura közegében nem mindegy, hogy egy színházcsináló milyen szöveghez nyúl, és a szembetűnő szakmai hiányosságok ellenére ez az előadás eljut annak célközönségéhez, a hasonló emberi sorsokat cipelő kisvárosi emberekhez. Jólesik egy fesztiválon is megjelenni, és a további munka érdekében fontos lenne hasonlóan jóleső érzésekkel távozni. Czegő Csongor köszöni, hogy a szakmai beszélgetések évről-évre mélyebbek, alaposabbak és "előadásra figyelőbbek". Stuber Andrea még hozzáteszi, hogy a két színésznő lehen-gerlő energiája miatt is fontosnak tartotta, hogy beválogassa ezt a produkciót az idej programba.

Faragó Zsuzsa szerint a Csernik Árpád által rendezett és játszott monodráma legszembetűnőbb problémája, hogy a publicisztikus szöveg nem válik színházi szöveggé. E szöveg fölé helyeződik egy magartartás, tájszólás és habitus, egyfajta zavaros dramaturgiát eredményezve. Csernik személyisége győzött a szöveg fölött, ezért is áll fenn a veszélye annak, hogy a néző kívül maradjon. Szűcs Katalin Ágnes hozzáteszi, hogy nem találkozott a tekintetük, amikor ránézett az előadás ideje alatt. Azok bizonyulnak a legérdekesebb részeknek, amiket a színész maga is megélt. Hálások az önkéntelenül feltörő szerb káromkodások, a magyarázatok, a szerepjátások között megcsillan valami igazi, őszinte és személyes. Nehezen zárjuk a kört, Szűcs Katalin Ágnes azt tanácsolja Cserniknek, hogy válasszon maga mellé egy külső szemet.

Egymás mentén

Interjú Mezei Kingával, a *Csipke* c. előadás rendezőjével

Mi volt a legnehezebb az alkotói folyamatban: a képi világot vagy a nyelvezetét kitalálni ennek a különleges alapanyagnak?

Egyik sem. A dramatizálás volt a legnehezebb, a monodrámától eljutni a színpadi variációig, amit ráadásul egyedül kezdtem el, és csak később kértem meg Góli Kornéliát, hogy segítsen. Elkezdtem tehát a saját elképzelésem alapján, és amikor valahogy állt a lábán, szoltam Kornéliának, és hála istennek el tudta vállalni. Megérkezett Kolozsvárra, átvette, és aztán hipp-hopp, helyrerakott mindent.

Különleges ez a regény, sajátos, egyedi nyelvezetet talált ki Máté Angi, épp ezért nehéz megragadni, visszaadni a képi világot, a hangulatát, a költőiségét. Hogy alakult ki a színpadkép, és hogyan lett a csipke a fő motívum?

Mivel van egy kisfiam, Máté Angi mesekönyveit ismertem; megjelentek nálunk is, a Vajdaságban. De a *Mamó* még nem jutott el hozzánk, a mai napig sem. Amikor a kolozsvári színház felkért erre a munkára, megszereztem a könyvet, elolvastam, és gyakorlatilag lebombáztam. Nem hittem el, hogy még van ember, aki így meg tud szólni. Lényegtelen, hogy saját magáról vagy nem. Egy sors így, ilyen egyszerűen elmesélve sajnos ma már nem izgalmas. Én meg pont attól tudok sírni, hogy valaki még így meg mer és tud szólni, és így mond el egy történetet. Elolvastam, és azt éreztem, hogy ez egy régi fénykép, egy jófajta fénykép, olyan, amire ránéz az ember és azonnal megjelenik benne egy sors, egy történet. Megkérdeztem a kedvesemet, Fülöp Pétert, aki egy fantasztikus fotográfus, hogy részt venne-e ebben a munkában, és adná-e a fotóit ehhez. Ez a regény egy gyönyörű, lebegtetett világ, olyan, mint egy régi csipke, ehhez a fotóhoz társítottam ezt a világot.

Innen jött a cím is?

Tulajdonképpen igen. Tudtam, hogy nem szeretném a *Mamó* címet, mert akkor már sejtettem, hogy az előadásom egy szuverén mű lesz a regényhez képest. Mentünk Kolozsvárra Péterrel, és megkértem, hogy adja ide a *Csipke* című fotóját, mert amikor ránéztem arra a fotóra, tudtam, hogy ez lesz a plakát. Az a kisablak és az a romos házfal, ami a fotón volt, az a *Mamó* kék háza. Szinte egyszerre mondtuk ki a vonaton, hogy ez lesz az előadás címe. Kicsit félttem, nehogy valaki a habos-babos jelentésére asszociáljon, de az én képzeletben ez egy régi csipke. És a regény is finom szálakon összeszövődő sorsokból áll.

Találkoztál Máté Angival?

Igen, mielőtt elkezdtem a próbafolyamatot. Budapesten találkoztunk, akkor már kész volt minden a fejemben, elmondtam neki a díszletet, a szekrényt, a csipkét, a póznára teregetett vásznakat, hogy milyen figurák lesznek benne, mindent. Nagyon jó találkozás volt, sokat beszélgettünk, ő annyit mondott a végén: „azt gondolom, hogy nagyon jó kezekbe került a *Mamó*”. Azt is megkérdeztem, lenne-e kifogása az ellen, ha *Csipkére* változtatnám a címet? Azt mondta, neki a csipkéről más jut eszébe. Elmagyaráztam, mire gondolok, és végül elfogadta.

A regényben jóval több figura van: hogyan döntöttél arról, kiket jelenítesz meg, hogy ehhez képest milyen figurák kerülnek a dramatizált változatba?

Valóban több, de például a Váta Loránd figuráját több személyből gyúrtuk össze, sokáig úgy is hívtuk őt a próbákon, hogy „Sanyi, aki Feri, aki Karcsi”. Végül Karcsi lett a neve. Egészen kicsi részletekből áll össze, sok helyről ollóztuk össze ezt a figurát. Neki volt ilyenformán a legnehezebb dolga, mert az én fejemben is ő alakult ki a legkésőbb. Nyilván azok a figurák kerültek be, akik, ha én lennék Angi, számomra fontosak lennének, illetve azok, akikről azt gondoltam, hogy színpadilag érvényesek. Azt kerestem, hogy ez ne csak Angiról szóljon, hanem lássuk a párhuzamos sorsokat is. Menni nyilván Angival tudunk, de fontos, hogy lássuk, értsük a többiekét is. Voltak olyan jelenetek is, amelyek kapcsán hosszasan vajúdtam, hogy belekerülhetnek-e vagy sem a történetbe. Az egyik oka, hogy nem kerültek be, bármennyire is szerettem őket, az idő volt, hiszen nem tarthat az előadás öt órát. A másik oka, hogy nem tudtam eldönteni, milyen módon kell beleszőni a Ceaușescu érárt, ami benne van a regényben, de engem sokkal jobban érdekelt az emberi része.

Először dolgoztál a kolozsvári társulattal, bátorság kellett ahhoz, hogy ilyen költői, az ottani színházi nyelvezettől eltérő előadást hozzá létre. Milyen volt ott dolgozni?

Éreztem, hogy más nyelvezetű előadások vannak ott, hiszen néztem több ottani produkciót. De bíztam abban, hogy a saját nyelvezetemért vagyok oda hívva. Nem akartam megfelelni semminek, csak annak, hogy ez a regény jól szólaljon meg. Kiválasztottam egy csapatot, akikben hittem, és nagyon hiszek a mai napig. És azt hiszem, ők is hisznek bennem. Egyébként nagyon ritka, hogy ilyen jó találkozások szülessenek. Itt emberek találkoztak egymással, színházi nyelvek találkoztak, és gondolatok jófajtaú cserélődtek. Ha valamiért érdemes színházat csinálni, akkor ezért. Hogy az emberek így találkozzanak, így tudjanak egymás mentén ugyanarról a dolgról beszélni. Hogy mindenki azt érezze, a lelkéből tudott megszólalni. Én például ezt érzem ebben az előadásban, hogy a lelkemből tudtam megszólalni, és azt érzem rajtuk, hogy ők is így érzik. És ez nagyon ritka.

A bizonytalanság érzete

A fiú – Nagyváradi Szigligeti Színház

A Rákóczi stúdiótermében fekete szobabelső, benne két fehér, egyszemélyes ágy, világos ágynemű. Elöl fehér dohányzóasztal két kis székkal, hátul fehér sztender, oldalt két régimódi radiátor, a falakon fehér csövek csigáznak végig. Ennél jobban nem is lehetne érzékelteni azt, hogy otthon vagyunk: vagyis ott, ahol az építkezés során nem képesek a csöveket és kábeleket bevezetni a falba. Jó ez a tér, mert nem akar görcsösen realista lenni, de mégis pontos és azonnal felismerhető. Ahogyan felismerhetőek a térbe sorra behajított alakok is. Először az apa és anya jelenik meg, az idősödő és egymással évődő házaspár, akikről lerí, hogy mennyire megunták egymást. Majd már-már érthetetlen módon a kis falu szinte minden fontosabb szereplője betódul szépen sorra a turistaház túlfűtött vendégszobájába: először a lelkész, aki egy bizonyos öngyilkos fiatalat keres, majd a fiú maga, aki itt bujdosna az őt keresők elől, bejön a ház gondnoknője egy kislánnyal, egy nyomozó és két rendőr, és még a szerelő is, hogy megjavítsa a túlforrósodott kazánt. A forróságot erősíti az anya alakja, aki az előadás teljes egészében nem veszi le a télikabátját, és ez a fülledtség – amit a hideg neonfények ellenpontosznak – végigkíséri a teljes produkciót. A *fiú* ugyanis a megnyomorodott és megnyomorított emberek drámája, akik közvetve vagy közvetlenül, akarva vagy akaratlanul egymást pusztítják el.

A fő célpont maga a fiú, egy szerfüggő fiatal srác, aki feltűnően hadilábon áll a világgal, és boldogtalanságával azonnal lerohanja a nőt, akinek a szobájába a teraszon keresztül lopózik be. Többször hangsúlyozza, hogy öngyilkos lesz, és részletesen elmeséli, hogy milyen módokon tervezte magával végezni. Feltűnő kirohanásaiból azonnal egyértelmű, hogy állítólagos veszélyessége, amiért a lelkész és a rendőrök is keresik, nem az (ön)gyilkossági hajlamában áll, hanem abban, ahogy boldogtalanságát és szeretethiányát hangoztatja. Harsány fájdalomában furcsamód tud kapcsolódni az anyafigurával, aki higgadtan tűri, hogy arcába ordítsa minden rágalját, és aki megvédi és falaz neki, amikor a rendőrök utána jönnek. Az előadás végén az ablakként szolgáló vászon kiszakításával távozik a térből a fiú, hálátlanul eliszkol, és nem egyértelmű, hogy meghalni megy vagy tovább sodródni a világba. Ugyanígy szinte minden más is nyitott marad: az előadás teljes második felét átálvó apa, aki meghal (vagy talán a felesége ölte meg?), a gondoknő unokájának felbukkanása, a rendőrök már-már groteszk bohócjelenete, de egyáltalán az egész történet bizarr módon bizonytalan.

Varga Balázs, Fábian Enikő

A bizonytalanság érzete átjárja a teljes előadást, és nem mindig pozitív értelemben. Nehezen áll össze például az első jelenetek lassú vontatottsága a második rész groteszk humorával: vajon az anya és apa kezdeti veszekedésén is nevetni kellett/lehetett volna? Hogyan fér össze a házastársi boldogtalanság, majd a fiú különös züllöttsége a vígjátéki karaktereket felidéző rendőr-trió és gondoknő-szerelő páros harsány jeleneteivel? Furcsa az is, amikor a sztender mögé bújjik el az egyébként ekkor trippelő fiú is (egyáltalán hogy tudna lábon állni, mikor csak most lőtte be magát, nemhogy még beszélni és mozogni is?), és bár egyértelműen látható, a szobában lévők nem veszik észre. A színészi játék realista stílusával nehezen fér össze ez a mintha-konvenció, ahogyan kissé elütően hat, ahogy késsel kihatja az ablak-ponyvát az előadás végén a fiú. A közönségen is érezni, ahogy nehezen találja a helyét az előadás világában: nehéz menni a hosszúra nyúlt első jelenettel, és egyáltalán, a nehezen felgöngyölíthető cselekménnyel, amely mintha teljességgel véletlenszerűen alakulna. Random módon jelennek meg az újabb és újabb szereplők, és elütő, ahogy ebben az esetleges világban mégis valamilyen valóságúságra törekednek. Nehezen tudom megfogalmazni, hogy miről is szólt mindaz, amit láttam. Beugrik egy Jézus-párhuzam, elvégre karácsony van, és itt a fiú, akit mindenki keres/üldöz, de azonnal elhessegetem. Vagy valamilyen anti-karácsonyi történetet látunk? A *fiú* végül is furcsa fülledt álom marad, ami után zavart és bizonytalanságot viszünk magunkkal.

Egy sima, egy fordított

Csipke – Kolozsvári Állami Magyar Színház

Szeretem, ha apró, finom részletekből tudok meg súlyos, nagy igazságokat. A Kolozsvári Állami Magyar Színház *Csipkéje* ilyen: a gyermekkor magányáról, az árvaság, a halál tapasztalatáról beszél, áttetsző, fehér csipkefüggönyök, kékes, álomszerű fények között. Mezei Kinga színpadán éles helyzetekben éles mondatok hangzanak el, az előadás mégis valamiféle álomszerű tompaság jegyében születik – így enyhül az a rengeteg fájdalom, amiről a közel két órán át Angi (Györgyjakab Enikő) mesél nekünk.

A *Csipke* Máté Angi komoly szakmai sikernek örvendő, *Mamó* című regényének színpadi adaptációja. Az előadás megtartja a prózára jellemző dramaturgiát, a monológyszerűen építkező szöveg azonban nem válik vontatottá, színházi szöveggként is jól működik (dramaturg: Góli Kornélia). Ehhez nagymértékben hozzájárul a *Mamó* sajátos nyelvpoétikája, a költői, erőteljesen metaforikus nyelvhasználat, amely a kevésbé színházi szituációkban is átütő erővel hat. Mivel a kibontakozó történet egy óvodás kislány perspektívájából lesz (újra) elmesélve, a gyermeki világszemléletet leképező beszéd- és viselkedésmód hiteles, bármiféle műviségtől mentes megteremtése a legnagyobb alkotói kihívás. Máté Angi regényében sikeresen megszületik ez az összetéveszthetetlen hang, amely a kolozsvári társulat előadásában Györgyjakab Enikő mindvégig következetesen energikus, megható, az apadhatatlan gyermeki reményt megtestesítő játékában teljesedik ki.

Bodolai Balázs, Györgyjakab Enikő

A *Csipke* keretes szerkezetet követ: az előadás első jelenetében a fehér ruhás Angi a halálról gondolkodik, próbálja megragadni az érzést, ami a temetőben, nagyanyja temetése közben hatalmába kerítette. A sötét lyukba leereszkedő koporsó olyan, mint egy zsák pityóka, mondja magában Angi, és ebben a banálisnak tűnő megfogalmazásban mégis találó hasonlatot fedezünk fel. Az árván maradt, nagyanyjához került Angi azt a rokonát temeti, akihez még valamiféle kötelék kapcsolta, s Mamó elvesztése magának a gyerekkornak a bezárulását jelenti. A gyerekkor vége előtt azonban még ott van a gyerekkor, amiről Angi mesélni fog, mielőtt újból elérkezik a Mamó halálához, a halál felfoghatóságának kérdéséhez.

Mezei Kinga rendezésében az öntörvényű székely falusi világ s vele együtt Mamó szükségszerű kegyetlensége nem tűnik annyira elviselhetetlennek. A meseszerű kék házikó, a festett csuprok, a rögtönzött gyerekjátékok szépen ellenpontozzák a pletykálkodó asszonyok, betegeskedő szomszédok, részeseges férfiak ijesztő, felnőtt világot. Angi a szomszéd fiúval (Bodolai Balázs) tart fenn csínyekkel teli titkos, ártatlan kapcsolatot, egy másik, sejtethetően a képzeletében létező gyerekkel, akinek lebegő figurájában van valami Pán Péter-szerű kortalanság.

Györgyjakab Enikő mellett a Mamót alakító Albert Csilla remekel igazán: egy élettől megtört öregasszony, aki nemcsak saját lányát temette el, de unokájával is képtelen kommunikálni. Albert alakításában egyszerre benne van a sors által meggyötört ember szenvtelensége, és a kemény felszín alatt munkálkodó anyai érzések lágyasága. Ez a kettősség alakítja Angival való viszonyát: hol ráförmed, hol magához öleli a kisunokát, motivációit azonban mindig érteni véljük. Sajátos szeretetét nehezen tudja kinyilvánítani, emiatt viszont nem elítélendő, hanem komplex, személyes tragédiáktól megkeserített emberként látjuk.

A magára hagyottság és kilátástalanság között, ami Angit körülveszi (és amit ő maga talán nem is lát még annyira tisztán), Mezei Kinga előadásában, és ahogy az életben általában, utat tör magának a humor is. Kántor Melinda kuruzsló szomszédasszonya, Váta Lóránd bravúros falurossza, Keresztes Sándor vajlelkű nagyapája mind színfoltok ebben a szürke – Angi képzeletében mégis varázslatosan kifestett – világban, ahová még egy kotkodácsoló tyúk is bekerül, néhány jelenet erejéig. A székelyes kiejtést pedig a kisvárdai közönség külön (hallhatóan) értékelte.

A kolozsváriak *Csipkéje* finom, leheletnyi részletekkel tűzdel tele egy önmagában végtelenül elszomorító történetet, és ízléses humorával nem esik a szentimentalista önsajnálát csapdjába.

Nemek és tapasztalatok

Tapasztalt asszony – a Szabadkai Népszínház Magyar Társulata

Tasnádi István előadásában csipkelődve, szemtelenül tárulnak elénk a kortárs társadalomban felhalmozódott tapasztalatok és elképzelések a férfi és női viszonyokról. A rendező a társulat együttműködésével nem egy meglévő darab mentén bontja ki az ellentétes oldalak ütközését, az azonos neműek zsigeri összetartozását, hanem a társulattal együttműködve egy üde és pörgős, improvizációk lendületétől hömpölygő produkciót hoz létre, amelybe olykor poros kézikönyvekből összeollózott tanácsok vegyülnek. A legmeghatóbb részek így a vajdasági asszonyokkal készült interjúkból ihletődött monológok lesznek, melyek finoman lelassítják az előadást, személyességgel és intimitással töltik fel. Ezeket a csöndes vallomásokat kivéve *A tapasztalt asszony* összes jelenete ismerős, helyenként mégis újszerűen hat, a bravúros dramaturgiai megoldásoknak és a fegyelmezett színészi játéknak köszönhetően. Hallottuk már a minden kocsmaasztalnál elhangzó és a valóban szellemes poénokat is, ismerjük a társadalmunkban jelenlévő ideákat a párkapcsolatokról, lánybúcsúztatókról, férfiak késő esti kocsmázásáról, mégis tudunk oldottan nevetni.

Kalmár Zsuzsa

A rendező minden egyes jelenetben ellentétezi a két nemet, szinte mindenki életéből kiapadt a szerelem, vagy legtöbbször fel sem tevődik a kérdés, hogy miért alakulnak úgy ezek a találkozások, ahogyan, mivel csak egy torz tükörbe bámulunk, amelyben sztereotipikus viszonyrendszerek hálója alakul itt az élettől eltartva. A minimális díszlettel berendezett játéktér (díszlettervező: Szilágyi Nándor) személytelen és rideg, arra a pillanatra emlékeztet, amikor már minden vendég hazamegy a lako-

dalomról, átengedvén az ifjú párt az elkerülhetetlenül keserű, előre lekottázott élethelyzeteknek. A hosszú, fehér abrosszal leterített asztalok nagyon könnyen váltanak funkciót, remekül működnek hitvesi vagy szülészeti ágyként; válási partihoz vagy konferenciákhoz terített asztalokként.

Az előadás filmszerűen és időrendi sorrendet megtörve cikázik a párkapcsolatok különböző stádiumain. Hol megáll a jelenet, hogy az újrajátszásban kellően közhelyes választ csikarjon ki a szereplőkből, másutt pedig reklámokra emlékeztető technikával mutatja meg a házastársi együttélés nehézségeit, ahol a nő az uralkodásnak az elszenvedője: cselédként és használati tárgyként működik a szenttelen férj szemében. Máskor rendszertelenül, kaotikusan töltik ki a szereplők a székeikkel a teret, és a különböző párok párkapcsolati tanácsadás mintájára róják fel egymásnak legbanálisabb sérelmeiket. Spontán módon szólalnak meg a szereplők, szétszórják a néző figyelmét. Tulajdonképpen mindegy is, melyik zugból vagy kinek a szájából érkezik panasz, mert tömeget és társadalmat, nem pedig konkrét kapcsolatokat érint.

A színészek szinte eszköztelenül, kifejezetten csak a beszédre, a színpadi dikcióra összpontosítva játszanak. Az egyéni jelenetek az érzelmek túlbujánzásával képesek hatni, az azonos nemeket összefogó közös jelenetek pedig az azonos érdekekért vívó közösségek összetartó erejével, illetve a kényszeres egymás mellett élés steril fájdalomáról beszélnek. Nem feltétlenül látunk egyénített jellemeket, ha néha fel is villannak ilyen megoldások, rögtön a tömeges közhelybe csapnak át. Egyes figurák életét más színészek veszik át, az észrevétlenül elkezdett történetek végkifejlete számos jelenettel hátrébb vagy előre csúszik. Minden viszonylagos, és minden életvitel mindenkire ráírható. Egy adott ponton még a nemek is felcserélődnek. Az egyik legérzékenyebb jelenet alatt a szülésnél szakáll vagy nevelésesen felkötött bajusz, öltöny kerül a nőkre, a férfiakra azonban ennél sokkal kifigurázóbb külső jegyeket aggatnak. Szőke Attila habos-fodros nővére ruhába gyömöszöli erősen férfias testét, Pálfi Ervin pedig egy inkább menyasszonyi ruhára, mint kórházi köntösre emlékeztető maskarában szüli meg gyermekét.

Az előadás magabiztosan állítja, nem csak azt, hogy az életben megkerülhetetlenek ezek a kialakított viszonyulási formák, hanem arról is beszél gúnyosan és könnyedén, hogy olykor lépünk hátra, és ne tépelődjünk kétségbeesetten az eleve elrendezett körülményeken. Az alapanyag és az ötletek első megközelítésben egyszerűnek tűnnek, viszont a színrevitel ritmusos és szellemes, szerkezetében jól átgondolt, átlátható és feszes előadássá állnak össze.

Fiúblog (2014. június 26.)

amikor egy darabot, bocsánat előadást, a sokadik helyen játszanak, mutatnak be vagy föl, vendéjátékon, fesztiválon, és igazán nincs panaszra okom *A fiúból* a mai volt a 24.-ik, és 25 is lehetett volna, mondja Emília, az asszisztensek gyöngye, ha a mai napon mindkét fiú, Balázs és István is eljátszhatta volna, ahogyan eredetileg terveztük – én először még a tíz előadásra sem fogadtam volna, de az előadás életben maradt, túlélte sok buktatót, azt is, hogy csak 16 éven felülieknek szól, és nem csak hogy sokfelé jártunk vele, de még Nagyváradon is két helyen ment, az eredeti helyén, a Stúdióban, de amikor a színházat kihajították onnan, akkor egy szűkebb és arra nagyjából alkalmatlan térbe vetődött, a Bábszínház stúdiójába, és minden ilyen költözéskor az embernek, azaz a rendezőnek, meggyűlik a baja a térrel – vagyis nem meggyűlik, korántsem, hanem kényszerűen kreatívvá válik (ez történt a *Szorul a hurok*kal Pécsen, a kényszerből valami jó jött ki váratlanul), és a feladattól hirtelen látni kezdi a teret, a játékteret, egészen más szemmel néz a térre, amelyben a díszletnek és nézőtérnek lehetőleg az eredeti gondolat szerint el kell férnie – de van amikor ez az új tér olyan aspektusait hozza ki az előadásnak, amelyről nem is tudott korábban az ember (a rendező) – a *Szorul a hurok*nak például a humorát és a nagy érzéki szenvedélyét hozta ki a POSZT-Off, itt pedig visszatért az előadás abba a szikárságába, amit mindig is szerettem volna

de vissza *A fiúra* – a Rákóczi Gimnáziumban, az aulában, egy túlságosan is visszhangos térben, ahol a tér minden intimitása kizárt – Nagyváradon összezártuk a közönséget a színészekkel, a nézőtér és a színpadi tér szerves kapcsolatban volt, a nézőtér görbült, szinte egymás hasában volt a két szféra – annyit tudtam tenni, hogy a színpadot hegyesszögben elfordítottam, és a nézőteret is elmozdítottam a helyéről, ettől még kongott egy kicsit a tér, veszített a közelségéből, de az előadás végére a színészek át tudták hidalni ezt a távolságot, közben, nem kevés fájdalom és probléma árán megtanulták kezelni – egy ilyen az utazás szét tudja rázni az előadás finomszerkezetét, mint üvegben a bort, Balázs három hónapja nem játszotta a fiú szerepét, úgy jött be, az előadás előtti próbán, mint egy holdutazó, Enikővel az utóbbi hónapokban gigászi küzdelmet vívunk, ez a küzdelem Debrecenen és Pesten át, most Kisvárdáig ívelt, és bárki bármit mond, ma délután megcsinált mindent, amit kértem tőle, de ennek az oka részben a díszlet megváltozása, részben egy hatalmas technikai malőr volt, egy kis varázslat elmaradt, Schumann nem szólalt meg a kellék-zsebrádióból, pedig be van programozva, csak sziszergés és zúgás jött belőle, de így is illik egy előadás temetésén, hibákra szükség van, és Géza, az Apa, éppen ő, akinek annyiszor meggyűlik a baja a szöveggel, egy idő után kivágott egy szót, ő volt a mentőangyal, és az az érdekes, bárki bármit mond, hogy ez az örvény, ez az egzisztenciális nullapont, a Semminek ez a felbukkanása az előadás közepén, mert tudom, hogy Enikő kedvenc pillanatai közé tartozik a "Schumann. Mára ilyen szerencsém van"-mondat, én is szeretem, a zenét is, de mára ez elmaradt, annyi más lokális poénnal együtt, viszont ettől fogva, kis hullámvölgy után Enikő brillírozott, én láttam az ő minden pillanatát, tökéletesen ura (úrnője) maradt nehéz helyzetek során, olyan hangjait hallottam, amilyeneket eddig még soha – és a 24-ből azt hiszem 17-et láttam

a tér visszhangos volt, a szél tépdeste a fekete papírokat, amelyekkel az ablakokat beragasztották, időnként vakítva betört a fehér fény az előadásba, vibrált a színészeken, és semmi nem tudott megártani, sőt ez a súrlódó hang állandó zenekíséret lett

igaz, megértem azt a pillanatot is, hogy, miközben Hajdú Gézával az eszcájgot szedtük össze a vacsorához, valaki azt kérdezte tőlünk, hogy ki írhatott ilyen irtózatosságot, lehet ennél nagyon irtózatosságot elképzelni, mint ez a darab?

én először azt hittem, az illető dicsér engem, ismeretlenül, és azt akartam, hogy húzza a fülembe, ezért is kérdeztem rá még egyszer – de nem, az illetőnek tényleg nem tetszett, nem hogy nem tetszett neki, hanem elképzelni sem tudta, hogy miért hívták *A fiút* meg ide – nem értette a sikerszeriát, nem értette a jó kritikák sorát (mondjuk volt rossz kritika is), annál, hogy szörnyűség, egy csúnyább szót használt, és aztán megkérdezte, hogy "mi ennek a műfaja?", mondtam neki, hogy egy olyan emberrel nem tudok beszélgetni erről (mint írója és rendezője), úgy nézett rám, mint egy marslakóra, azért ebben a nézésben, bármilyen rosszul is esett és annyira nem is esett rosszul a kritika, ami nem is kritika volt, hanem valamilyen kifakadás, akiben ilyen erős ellenérzések élnek valamivel szemben, ott nincs közös pont, szóval ez a nézés tetszett nekem, ilyenkor látom meg magamat valódi mivoltomban, a kellemetlenségen túlteszem magam, és megint megéltam, amit mindig, a dicséret leperog rólam, a kritika foglalkoztat: mintha az objektíválna engem, ha nem fogadnak el, s nem az, ha véletlenül rajonganak értem

és mentem szilvás derelyét enni, hátra, a sátrakhoz, és túrólepényt, és helyiek beszélgetésébe kapcsolódtam bele, és akkor hirtelen elkapott engem Stuber Andrea, hogy azonnal nézzem meg a *Csipkét*, amit elblicceltem volna, mert holnap föl kell lépnem a szakmai beszélgetésen, mert valaki nem jött el, és így szédültem be egy különös előadásba, amit örülök, hogy láttam

Mai program:

10.00 SZAKMAI BESZÉLGETÉS (A *Tapasztalt asszony* c. előadás megbeszélésével kezdődően)
Művészetek Háza, Pódiumterem

16.00 A PENTHESZILEIA-PROGRAM (ve.)
Rendező: Kincses Réka
Marosvásárhelyi Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház
Rákóczi-Stúdió

18.00 HAMLET (ve.)
Rendező: Bocsárdi László
Sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház és Gyulai Várszínház
Művészetek Háza, Színházterem

21.00 LÉGY JÓ MINDHALÁLIG (v.k.)
Rendező: Várhalmi Ilona m.v.
Debreceni Csokonai Nemzeti Színház
Várszínpad

kisvárdai lapok

A Magyar Színházak XXVI. Kisvárdai Fesztiváljának napilapja

Szerkesztők:
Sebestyén Rita,
Varga Anikó
Munkatársak:

Adorjáni Panna, Bíró Árpád, Czomba Magdolna, Kovács Bea, Köllő Kata, László Beáta Lília

Fotó: Szkárossy Zsuzsa
Nyomdai előkészítés:
Fnor ReklámGrafika Kft.
Nyomdai kivitelezés:
ImiPrint Nyomda
Felelős kiadó: **Nyakó Béla**
ISSN 1587-8325
www.kisvarda.szin haz.hu

A Magyar Színházak
XXVI. Kisvárdai
Fesztiváljának támogatói:

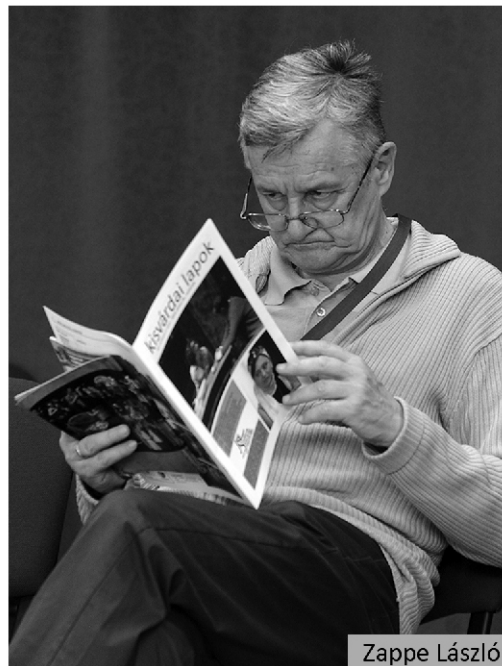

nka
Nemzeti Kulturális Alap

KISVÁRDA VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA

NÉZŐTÉR**A fiú**

Vajon a kutyaugatás a darab része volt, vagy kintről hallatszott be?

Zappe László

Van Gogh képet ablak helyett, majd szétvágni a nyomtatott az ablak betörése helyett. Hát, nem tudom. Én itt nagyon sok mindent nem értettem.

A gondnoknő (Tóth Tünde) alakítása nagyon tetszett.

Csipke

Nagymamámnak ugyanilyen szekrénye volt, de őt nem keményítette meg ennyire az élet, juttatott bőven nekem a kincseiből tüskék nélkül. Ő járt eszemben az egész előadás ideje alatt. Nagyon meghatódtam. Nem bántam meg, hogy felbolygatta bennem a múltam.

Máté Angi meséit szoktam a gyerekeimnek olvasni, de esti mesét most én kaptam a kolozsváriaktól.

„Szem meglátta, szű” megszerette, bánatát ezer angyal feledtette” – nem fogom elfelejteni ezt a mondatot! Úgy érzem, értékes útravalót kaptam az élethez.

Tapasztalt asszony

Igen alapos felvilágosítást kaphattunk a társadalmi nemek közötti különbségről.

Férfiak egymás között a darabról:

- Na milyen volt? Tetszett?

- Persze, jegyeztem. A reggeli puszit ezután nem felejttem el.

Mezei Kinga, Györgyjakab Enikő

Barabás Árpád, Váta Loránd